

ARNAVUTLAR SOLYOTLAR 1888

Ahmet Mithat Efendi (1844-1912)

KİŞİLER

Rüstem Uzun boylu, mavi gözlü, sarı ipek saçlı bir Arnavut olan Rüstem, Ali Paşa'nın en sadık ve güçlü adamlarındandır. Zeki ve bilgili biri olduğundan Solyot nahiyesine casus olarak giden Rüstem orada çok iyi dostlar edinir ve Eftimi adında Hristiyan bir kıza âşık olur. Rüstem Müslüman olduğundan bu birlikteliği Solyot halkından gizlerler. Mükrimine adında ki kızlarını ise bir mağarada herkesten gizli büyötmeye çalışırlar. Bu sırada Ali Paşa'ya malumat vermeye devam eden Rüstem'in amacı kan dökülmeden Solyot topraklarına hâkim olunmasını sağlamaktır. Epey sabırlı bir adam olduğundan uzun yıllar sürecek planlar yapar. Ali Paşa'ya rağmen dostlarını yarı yolda bırakmayan Rüstem gerektiği takdirde Solyotlara yardım dahi eder.

Tepedelenli Ali Paşa Küçük yaşta esir düştüğü yerden firar edip şans eseri bir hazine bulan Tepedelenli Ali Paşa bu para ile emrine askerler temin eder. Hırsı ve siyasi zekâsı sayesinde Yanya valiliğine kadar yükselir. Öfkeli bir adam olan Ali Paşa yeri geldiğinde oğlu gibi gördüğü Rüstem'e bile saldıır. Soli nihayesini (bölgesini) ele geçirmek ister ve bu uğurda kan dökmekten hiç çekinmez.

Eftimi Geniş omuzlu, iri gözlü ve güzel bir Solyot kıızı olan Eftimi, kendisi Hristiyan olmasına rağmen Müslüman olan Rüstem'le evlenir. Kendi aralarında kıydıkları bu nikâhtan sonra Mükrimine adında bir kızları olur. Mükrimine'nin Solyot halkı tarafından gözlerinin önünde parçalanmasına çok üzölen Eftimi intikamını almak için her şeyi yapacak kadar cesurdur.

Fotos Komutan Lambro Çavillas'ın oğlu olan Fotos Rüstem'e sevgiyle bağlıdır. Babası tarafından Ali Paşa'ya rehin bırakıldığında öleceğini düşünmesine rağmen korkuya kapılmaz ve vatan için ölmeyi gurur sayar. Solyot halkı tarafından şüpheyle yaklaşılan Rüstem'in daima arkasında durur. Eftimi ve Rüstem'in Mükrimine'yi gizlemesine yardım edecek kadar sadıktır.

Papaz Samuel Solyot halkının Kıyamet dediği bu adam oldukça hatırı sayılır biridir. Sabit fikirli, vatanperver ve açık sözlü oluşu ile dikkat çeker.

Yorgi Boçaris Solyotların nezdinde oldukça saygın bir adamdır. Solyot kanı dökülmemesi için memleketini terk edecek kadar vatanperverdir. Maryola adında bir kıızı vardır.

Mosho Lambro Çavillas'ın 25 yaşlarında ki eşi Mosho Rüstem'e ve Eftimi'ye birer anne gibi davranır. Vatani uğruna ortaya koyduğu fedakârlıklar sayesinde kendisine bir şarkı yazılır. Mükrimine'yi bildiği halde Solyotlara söylemediği için bu suça ortak görölen Mosho, üzerine silahlarla gelen halkı gördüğünde bu şarkıyı söyleyerek onlara ne kadar vatanperver olduğunu hatırlatır.

Lambro Çavillas Vatanperver bir Solyot komutanıdır.

Maryola Fotos'un eşi, Eftimi ve Rüstem'in yakın dostudur. Uzun boylu, lepiska saçlı, mavi gözlü güzelce bir kıızıdır. Latife etmekten çok hoşlanır.

Pop Efendi Solyotların Arnavutlar ile işbirliği yapmasını istemeyen Rus popu halkı Rüstem'e karşı kıskırtır.

Veli Paşa Tepedelenli Ali Paşa'nın barış yanlısı oğludur.

ÖYKÜ

Arnavutlar Solyotlar. Tarihte meydana gelmiş birkaç kanlı visalin anlatıldığı başlangıç bölümünde Rüstem hastanede ağır yaralı olarak yatmaktadır. Onu ziyarete gelen Eftimi Rüstem'in yanına uzanır ve onsuz yaşayamayacağını düşünerek kendisini oracıkta hançerler.

Hamko'nun Oğlu. Tepedelenli Ali Paşa bulduğu bir define ile zenginleşir ve emrine birçok kalfet alır. Civar bölgelere yaptığı akınlar ve yağmalar sayesinde servetine servet katan Ali Paşa Yanya valisi olur. Yaptığı siyasal hamleler sayesinde nice büyük devlet adamlarının takdirini toplar.

Solyotlar. Osmanlı'nın hâkimiyetinde olan Hristiyan halkın refah içinde yaşadığını anlatarak başlayan bölümde Solyot halkının özelliklerinden bahsedilir. Solyotların ilim konusunda geride kalmış, daha çok askeriyeye önem veren cengâver bir toplum olduğuna hatta kadınların bile bu amaca hizmet ettiğine değinilir.

Rüstem. Tepedelenli Ali Paşa, Rusların kışkırtmalarına kanan Solyotların topraklarına girebilmenin yolunu bulabilmek için bir toplantı tertip eder. Rüstem pek cengâver olan Solyot halkına karşı muvaffak olamayacaklarını düşündüğü için bu fikre karşı çıkar. Ali Paşa Rüstem'e emrine Solyot askeri getirebilirse bu ittifakı sağlayacağını söyler. Rüstem Solyot papazına yazdığı mektup sayesinde Çavillas'ın kumandasında ki 70 tane Solyot askerini huzura getirir. Ali Paşa askerlere el koyar ve Soli nahiyesine harbe gideceğini söyler. Bunun üzerine yakalanan Solyot askerlerinden biri kaçır ve halkını durumdan haberdar eder. Ali Paşa tüm geçitlerin tutulduğunu öğrendiğinde Çavillas'ı huzuruna çağırıp halkının teslim olmaması durumunda askerlere işkence edeceğini söyler. Çavillas oğlunu rehlin bırakarak Solyotlar'ı ikna etmek için memleketine gider.

Lambro Çavillas. Çavillas, Ali Paşa'ya bir mektup yazar. Mektupta teslim olmayacaklarını, oğlunun ölümüne üzülmeyip onun dahi intikamını alacağını söyler. Tepedelenli Ali Paşa bu durum karşısında ne yapacağını bilemez. Paşanın düşünceli halini gören Rüstem esirleri bırakmayı ve Solyot halkının arasına karışarak onları ikna etmeyi teklif eder. Bunun mümkün olmayacağını düşünen Ali Paşa çok sayıda askeri ile Solyotlara karşı harbe girişir. Fotos'u ve geri kalan 69 neferi Rüstem'in gözetiminde bırakır. Rüstem'in Solyotlar ile barış sağlamalıyız söylemlerine kulak asmayan Ali Paşa çok sayıda yaralı asker ile Yanya'ya geri döner.

Bir Yabancı. Solyotlar harp sırasında verilen şehitler için dua töreni yaparlarken birden Fotos ve yanındaki 69 nefer törene gelir. Çavillas, Ali Paşa'nın onları çoktan öldürdüğünü düşündüğü için bu duruma çok şaşırır. Fotos, haklarında çıkan ölüm kararını duyan Rüstem'in Ali Paşa'nın ayaklarına nasıl kapandığını anlatır. Rüstem'i Solyot halkına takdim eder ve Rüstem artık orada yaşamaya başlar.

Zevk ve Sefa. Arnavutlar ile olan savaşın bitiminden sonra düzenlenen eğlencede Maryola ve Fotos'un nişanına karar verilir. Herkese bir kavalye lazım geldiğinden Rüstem'e kendisinin de eşi olmadığı için Eftimi'yi uygun görürler. Rüstem dans etmeyi bilmediğinden Eftimi'nin öğretmesi kararı alınır.

Eftimi. Rüstem'den hoşlanan Eftim'i ondan kaçıp dururken Maryola bunun nedenini Rüstem'e anlatır. Duyduklarından keyif alan Rüstem Eftim'i'nin utanmaması için bu durumu bildiğini belli etmez.

Hidrellez. Hidrellez olması sebebiyle bir ziyafet düzenlenir. Bu ziyafetin başlangıcında Fotos ve Maryola'nın nişanları yapılır. Şenlikten önce Eftim'den dansı öğrenmiş olan Rüstem herkesle dans eder. Rüstem'i bir köşede yalnız bulan Maryola Eftimi hakkında bir sohbet açar ve bu sırada Rüstem Eftim'i'nin duygularının karşılıklı olduğunu söyler.

Rüstem'in Hilaf-girani. Rüstem'in Soli nahiyesine gelişinin üzerinden bir buçuk yıla yakın zaman geçmiştir. Onun bir casus olduğunu düşünen Rus Pop Efendi bir toplantı düzenler. Rüstem'in öldürülmesi gerektiğine değinen Pop Efendi'ye Papaz Samuel karşı çıkar ve sadece konuşarak onu göndermenin daha yerinde olduğunu dile getirir. Samuel'in asıl amacı Rüstem'e karşı dost gibi görünüp onu kullanmak ve onun oyununu bozmaktır. Bu planını yalnızca Dimo ve Trandefil ile paylaşır.

Taş Arkası. Rüstem Eftimi'ye olan aşkını itiraf eder ve ona Ak Çağlayan'ın yanındaki kayanın arkasında bir buluşma teklif eder. Eftimi başlarda çekinip gidemese de Rüstem'in ısrarına dayanamaz. Buluştukları sırada Papaz Samuel ve arkadaşlarının Rüstem hakkında ki hain planına kulak misafiri olurlar. Kan dökülmesini istemeyen Rüstem Soli nihayesinden ayrılmaya karar verir. Eftimi'ye kendisiyle gelmesini teklif eder.

Üç Sene. Papaz Samuel, Rüstem'e hakkında düşündüğü şeyleri açık açık anlatır ve onu koruyacağını eğer ölmesi gerekirse bunun bizzat kendisi tarafından gerçekleştirileceğini söyler. Rüstem ile yakın olmalarından ötürü Boçarıs ve Fotos hakkında düzenlenen toplantılarda Boçarıs'ı öldürme kararı alınır. Kendisine düzenlenen saldırıdan kurtulan Boçarıs kan dökülmemesi için şehri terk etmeye karar verir.

Ali Paşanın Gizli Seyahatleri. Ali Paşa büyük ve kof bir çınar ağacının içinde Rüstem ile buluşarak ondan haberler almaktadır. Rüstem, Ali Paşa'ya Soli nihayesindeki karışıklıkları ve Boçarıs'ın iki yüz

adamı ile birlikte Parga'ya gittiğini anlatır. Onlara maaş bağlayarak rahat içinde yaşamalarını sağlarlar ise iki yüz Solyatı arzu ettikleri gibi iskân edebileceklerini söyler.

Kör Dadi. Rüstem ile Eftimi herkesten gizli kendi aralarında nikâh kıyarlar. Bu birliktelikten doğan bebeklerini ücra köşedeki bir mağaraya yerleştirirler. Bebeği saklayarak nasıl büyüteceğini bilemeyen Eftimi bu sırrını Maryola ile paylaşır. Fotos'un da yardımı ile gizli bir mağara bulunur. Bebeğe bakması için kör dilenci bir kadınla anlaşır.

Rüstem'in Matriidiyyet-i Sahihiyesi. Uzun yıllar boyunca Soli nihayesinde kalan Rüstem Papaz Samuel'in de güvenini kazanarak Arnavutlar ile barış yapılmasını sağlar. Tepedelenli Ali Paşa bununla yetinmez ve Solyotların güvenini kazanmışken saldırganın tam zamanı olduğunu düşünür. Buna hiddetlenen ve kan dökülmeden bu işin halledilebileceğini düşünen Rüstem Ali Paşa'ya karşı gelir. Geri dönüş yolunda Eftimi'yi görür ve Papaz Samuel'in neferleri tarafından takip edildiğini öğrenir.

Samuel'in Manastırı. Rüstem takip edildiğini fark ettiğinde derhal Samuel'in manastırına doğru yola çıkar. Ali Paşa'nın kendisiyle bir süre önce iletişime geçtiğini söyleyen Rüstem başına gelenleri Samuel'e anlatır. Takip ettirdiği askerlerden aynı bilgiyi elde etmiş olan Samuel'in Rüstem'e güveni artar. Kan dökülmesini istemeyen Rüstem Ali Paşa'nın en yakın adamlarıyla Solyot halkı arasında ittifak sağlamayı vadeder.

1800. Tepedelenli Ali Paşa dört bir yandan asker toplamaya başlar. Soli nahiyesine tekrar harbe girişir fakat geçitleri tutan Solyot neferlerine karşı bir türlü muvaffak olamaz. Rüstem'in önerisiyle gece vakti Arnavut ordusunu dağıtan Solyotlara karşı hırslanan Ali Paşa düşmanın geçitlerine blockhouse yaptırmaya başlar.

Muhasara. Ali Paşa'nın yaptırdığı kuleler sayesinde şehre rahatlıkla giriş çıkış yapamayan Solyot halkı geçimlerini sağlayamaz olur. Bir vakit sonra Ali Paşa Samuel'e bir mektup yazar ve 24 Solyot neferini silahsız olarak teslim ettikleri takdirde kuleleri yıkacağını söyleyerek onları kandırır. Gönderdikleri 24 askeri ölüme terk etmek zorunda kalan Solyot halkı büyük bir açlık çekmeye başlarken onlara vefa borcu duyan Rüstem canını ortaya koyar ve yanına aldığı birkaç nefer ile birlikte zahire almaya gider.

Şiddette İfrat. Zahire alındığını işiten Ali Paşa hiddetlenir ve askerlerine kötü davranmaya başlar. Kulelerden birinde askerlerin sayısı azaldığını fark eden Solyotlar akınlar halinde zahire almaya giderler. Arnavutların ateşine karşılık bir siper hattı dahi oluşturmuşlardır. Edirne'ye gidecek olan Ali Paşa oğlunu kaymakam tayin eder. Veli Paşa Solyotlar'a mütareke teklif eder.

Mükrim. Mükrim dört yaşına gelir. Fotos artık Mükrim'e'yi Solyot halkına tanıtabileceklerini düşünür.

Fotos'un İğtirabı. Pop Efendi Mükrim'e'yi öğrenir ve Solyotlulara anlatır. Bunun üzerine toplanan ihtiyaran meclisi Fotos'un nahiyeden ayrılmasına karar verir. Papaz Samuel en hatırı sayılır adamlarının gitmesi üzerine Rüstem'e danışır. Haberi alan Ali Paşa'nın tekrar saldıracağını düşünen Rüstem kuvvetli Arnavut beyleri ile ittifak yapılmasını teklif eder. O sırada feryat içindeki Eftimi gelir.

İlk Kanlar. Pop taraftarı Solyotlar Fotos'un gidişini fırsat bilerek Rüstem'i idam etmek isterler. Bundan evvel Mükrim'e'yi bulup öldürürler. Kolu bacağı kopmuş, kanlar içindeki Mükrim'e'yi Eftimi'nin gözünün önünde sallayarak yere atarlar.

Tepedelenli'nin Serzeniş. Olanları işiten Ali Paşa Rüstem' bir mektup yazar. Söylemlerinde haklı çıktığını, Solyotların barbar bir topluluk olduğunu ve el ele verdikleri takdirde amaçlarına ulaşabileceklerini böylece Mükrim'e'nin de intikamının alınabileceğini söyler.

İki Müverrihin Hatası. Samuel'in isteği üzerine Fotos ve Boçarıs Ali Paşa'nın yanından ayrılıp memleketlerine dönerler. Rüstem, Fotos ve Samuel bundan sonra nasıl bir yol izleyeceklerini konuşmak için toplantı yaparlar.

Söz Ayağa Düşmesin. Pop Efendi'nin adamları Fotos, Boçarıs ve Rüstem Soli'den çıkmadığı takdirde müthiş bir kargaşa çıkartacaklarını halka duyururlar. Soli nahiyesini terk için dışarıya çıktıklarında yaklaşan bir asker görürler. Ali Paşa'nın adamlarının hücum etmeye başladığını öğrenirler.

Rüstem'in İntikamı. Ali Paşa'nın huzuruna çıkan bir Arnavut Şehsüvar Bey'in kumandasında ki askerlerden olduğunu ve dört yüz civarı Solyot neferini öldürdüklerini söyler. Şehsüvar Bey'i tanımayan Ali Paşa duyduklarına hem şaşırır hem de sevinir. Askerin tarif ettiğine göre bu adamın Rüstem olduğu açığa çıkar.

25 Eylül 1803. İntikam almak isteyen Rüstem nispeten başarılı olur fakat çıkan meydan muharebesinde yaralanır. Rüstem'i tanıyan Arnavut askerleri onu hastaneye götürmek üzere oradan alırlar. Nihayetinde Soli nahiyesini ele geçire Ali Paşa, kendi isteği üzerine Fotos'u manastıra yollar. Ertesi gün Fotos'un yazmış olduğu birkaç mektup Ali Paşa'nın eline ulaşır. Rüstem'e ithafen yazılan mektupta manastırda bulunanların Eftimi'yi öldürmeye çalıştığı ve onunda kaçtığı haber edilir.

Solyotların Son Günü. Arnavutlar tarafından bozguna uğrayan Solyotların bir kısmı Fotos'la bir kısmı ise Boçarıs ile birlikte Soli nihayesini terk eder. Geriye kalanlar ise Papaz Samuel'in manastırında kalıp kanlarının son damlasına kadar savaşmaya karar verirler. Cephaneye ateş ederek tüm manastırı havaya uçururlar. Solyot kadınları bir uçurumun kenarından önce yavrularını sonrada kendileri atarlar. Ali Paşa'nın çabaları sonucu Rüstem ve Eftimi'nin yaraları iyileşir ve evlenirler.

TEMALAR

Din ve Hürriyet Tarihi bir değer taşıyan Arnavutlar Solyotlar romanı, Osmanlı-Rus ilişkilerini yansıtmayı ve farklı milletlerin maddi-manevi kayıplara uğradığını vurgulaması açısından önemlidir. Yazar bu romanda balkan bölgesinde yaşanan olayları ve dini inanç yapılarını iç içe tarihsel bir dille anlatır. Bağımsızlık düşüncesi çerçevesinde eserin teması din ve hürriyettir. Zira Müslüman Arnavutlar ile Hristiyan Solyotlar arasındaki düşmanlık, dinsel farklılıklar, yönetenlere uyma zorunluluğu ve güç unsuru insanları savaşa sürükler.

KARAKTER ANALİZİ

Rüstem (Açık)

Karakter Uzun boylu, mavi gözlü, sarı ipek saçlı bir Arnavut olan Rüstem, Ali Paşa'nın en sadık ve güçlü adamlarındandır. Zeki ve bilgili biri olduğundan Solyot nahiyesine casus olarak giden Rüstem orada çok iyi dostlar edinir ve Eftimi adında Hristiyan bir kıza âşık olur. Rüstem Müslüman olduğundan bu birlikteliği Solyot halkından gizlerler. Mükrimine adında ki kızlarını ise bir mağarada herkesten gizli büyütmeğe çalışırlar. Bu sırada Ali Paşa'ya malumat vermeye devam eden Rüstem'in amacı kan dökülmeden Solyot topraklarına hâkim olunmasını sağlamaktır. Epey sabırlı bir adam olduğundan uzun yıllar sürecek planlar yapar. Ali Paşa'ya rağmen dostlarını yarı yolda bırakmayan Rüstem gerektiği takdirde Solyotlara yardım dahi eder.

Aktiviteler Arnavutlara casusluk yapar. Kuvvetli ve güçlü bir asker olan Rüstem harp etmekten geri kalmaz. Hıdrellezi kutlamaya gider ve Solyotların dansını öğrenir.

ÖRNEK ANILAR

Fedakâr. "Ali Paşa'nın sadık bir adamı olan Rüstem onun rehini olan Fotos ile dostluk kumar ve Paşa'yı kızdıracağını bildiği halde canı pahasına onu korur: "Fotos! Hiç korkma! Korktuğun şey yanlıştır. Yolda firar etmeyesin diye seni bağlıyorlar. Dinim namusum hakkı için Paşa seni öldürtemez. Ne zaman senin gözlerin önünde benim naaşım yere serilirse o zaman sen de ölümden kork."

Cesur. Ali Paşa tarafından verilen emri makul bulmayıp uymayacağını belirten Rüstem kendisine pala çekilmesine dahi aldırılmaz: "Elinizi kabzaya koymanız bana reyinizi tehditle kabul ettirmek için midir? Hiçbir tehditten korkmamayı yine sizden öğrendim. Evet Paşam, tasvip etmeyeceğim."

Sabırlı. Casusluk yaptığı nahiyeyi politik yollar ile ele geçirmeyi düşünen Rüstem yıllar boyu sürecek bir plan uygular: "Yalnız sabır lazımdır ki binlerce askeri bu cengâverlere kırdırmaktansa bir damla bile kan dökmeksizin sabırla Solyotlar ile beraber Soli nahiyesini ele geçirmek bence muhakkaktır."

Açık Sözlü. Ali Paşa'yı uzun zamandır tanıyan Rüstem onun öfkeli bir adam olduğunu bildiği halde düşündüğü şeyi söylemekten geri kalmaz: "Eğer bu muharebeden zerre kadar ümitvar bulunsaydım harbi ben de tasvip ederdim. Lakin hiçbir ümit yoktur. Bu hakikati dosdoğruca Paşa efendimize söylediğim için fena oldum. Az kaldı beni öldürecekti."

Temkinli. Başına gelecek tehlikeli durumları öngörebilen Rüstem ani kararlar almaz ve daima iyice düşünür: "Biz zaten zihnimiz biraz perişan iken bu esrara vakıf olduk. Bir iki gün kimseye renk vermeyelim. Bu sırrı muhafaza edelim. Aklimız dahi başımıza gelsin de bir güzelce düşünelim. Ondan sonra yapacağımız şeye karar veririz."

Sadık. Ali Paşa'nın dostlarının aleyhine olan emirlerini dinlemeyen Rüstem dostlarını yarı yolda bırakmaz: "Boçarıs ve Fotos dostlarım olduğu için onlara düşmanlık edemem. Solyotlardan doğrudan

doğruya kendi aleyhime bir fenalık görmemiş olduğum için onlara da düşmanlık edemem. Ağlarım. Çocuk gibi, karı gibi ağlarım. Hem de asıl Ali Paşanın Solyotlar aleyhine bu kadar sühuletle galebe etmekte bulunmasına ağlarım.”

Tepedelenli Ali Paşa (Kapalı)

Karakter Küçük yaşta esir düştüğü yerden firar edip şans eseri bir hazine bulan Tepedelenli Ali Paşa bu para ile emrine askerler temin eder. Hırsı ve siyasi zekâsı sayesinde Yanya valiliğine kadar yükselir. Öfkeli bir adam olan Ali Paşa yeri geldiğinde oğlu gibi gördüğü Rüstem'e bile saldırır. Soli nihayesini ele geçirmek ister ve bu uğurda kan dökmekten hiç çekinmez.

Aktiviteler Civar bölgelere sahip olmak için savaşa gider. Mektup yazarak iletişim kurar.

ÖRNEK ANILAR

Öfkeli. İşleri yolunda gitmediği zaman öfkesini askerlerinden çıkartır: “Ali Paşa köylülerden Solyotların bu hareketlerini de haber alınca öfkesinden hakikaten helak derecesini buldu: “Vaktiyle niçin gelip haber vermediniz, Solyotların ilk hücumunu niçin bana bildirmediniz diye hışmını yine o biçarelerden almağa kalkışıp birkaçını dayak altında öldürdü.”

Tehditkâr. Solyotları başka bir bölgeye yerleştirip Soli nahiyesine hâkim olmak isteyen Ali Paşa bunu kabul etmeyen Lambro Çavillas'a tehditler savurur: “Çavillas bana bu hizmeti etmez ise gerek kendisini ve gerek yetmiş nefer arkadaşını hatır ve hayale gelmemiş işkenceler ile idam eylerim.”

Acımasız. Ali Paşa ordusuna bir harbe girişileceğini haber eder lakin nereye olduğunu söylemez. Bunu merak edip soran askerleri gözünü kırpmadan öldürtür: “Öyleyse bilmiş olunuz ki ahrete gidiyorsunuz! Bu sözü söyler söylemez iri kıllı kaşları ucuyla verdiği bir işaret üzerine sekiz adamın göğüslerine otuz kadar tabanca patlayarak cümlesini bir anda helak eylediler.”

Sabırsız. Rüstem'in uzun zaman gerektiren planını bekleyemeyen Ali Paşa kısa yoldan Soli nihayesini ele geçirmeye çalışır: “Rüstem'in muvaffak olamamış bulunmasını makam-ı serzenişte dermeyan edince, Rüstem ahiren Fotos'un dahi tardına Solyotlar tarafından karar verilmiş ise de onun iğtirabı kendi menfaatlerine hizmetten ziyade mazarratlarına hizmet edeceği için yine kendisinin mümanaat eylemiş olduğunu Paşaya anlatmağa çalıştıysa da Ali Paşa, işin bu kadar uzamasından dolayı bir türlü memnun olamayıp böyle yıllarca beklemekten ise Soli üzerine bir hücum daha etmeğe mecbur olacağını bildirdi.”

Sert Mizaçlı. Verdiği emirlere harfiyen uyulmadığı yahut sorgulandığı takdirde sevdiklerine bile katı davranır: “Ali Paşa için kabahatlerin büyüğü küçüğü pek de temyiz olunmaz. Hele esrara müteallik şeylerde edna-ı kabahat bazı kere ölüm ile cezalandırılır.”

Eftimi (Açık)

Karakter Geniş omuzlu, iri gözlü ve güzel bir Solyot kızı olan Eftimi, kendisi Hristiyan olmasına rağmen Müslüman olan Rüstem'le evlenir. Kendi aralarında kıydıkları bu nikâhtan sonra Mükrimine adında bir kızları olur. Mükrimine'nin Solyot halkı tarafından gözlerinin önünde parçalanmasına çok üzülen Eftimi intikamını almak için her şeyi yapacak kadar cesurdur.

Aktiviteler Güçlü ve cesur bir kız olan Eftimi vatanını müdafaa için gerektiğinde savaşır. Bazı zamanlar kızı Mükrimine'ye bakar. Hıdrellezi kutlamaya gider ve orada dans eder.

ÖRNEK ANILAR

Cesur. Kendisi bir Hristiyan olan Eftimi, Müslüman Rüstem ile birlikte olduğu takdirde Solyot halkı tarafından çok tepki alacağını bilir fakat yine de Rüstem ile görüşür: “Benim gibi hiç kimsenin emri altında bulunmayan bir kız, beğendiği adam ile haşhaşa dört lakırdı edemeyecek mi imiş?”

Acılı. Solyot halkı tarafından kızı parçalanan Mükrimine çok acı çeker: “Yalnız Fotos'u kaçıрмаğa değil benim zavallı Mükrimine'mi öldürmeğe sebep olan dahi o Papazdır. (Eliyle göğsüne vurarak) Ah! Şurada neler var ama kime söylersin!”

Kindar. Kızını öldürenleri meclise şikâyet etmek yerine kan ile intikam almak ister: “Neden firar edelim? Düşmanlarımıza hiçbir şey yapamayacak olursak ihtiyarlar meclisine şikâyet de mi edemeyiz?”

O halde meclis onların cümlesini toplar. Fakat ben şikâyete tenezzül etmem. Kendi intikamımı almağa kendimde iktidar görüyorum.”

Kibirli. Duygularını belli etmeyen ve her daim güçlü durmaya çalışan Eftimi kimseyi kolay kolay beğenmez: “Eftimi gayet kibirli bir kızdır. İkimiz bir yerde beraber büyüdük. Ben onun her halini bilirim. O da hiçbir halini benden saklamaz. Hem kibirli hem mağrur bir kızdır. Olur olmaz delikanlıya erkek bile demez.”

Fotos (Açık)

Karakter Komutan Lambro Çavillas'ın oğlu olan Fotos Rüstem'e sevgiyle bağlıdır. Babası tarafından Ali Paşa'ya rehin bırakıldığında öleceğini düşünmesine rağmen korkuya kapılmaz ve vatan için ölmeyi gurur sayar. Solyot halkı tarafından şüpheyle yaklaşılan Rüstem'in daima arkasında durur. Eftimi ve Rüstem'in Mükrim'e'yi gizlemesine yardım edecek kadar sadıktır.

Aktiviteler Askeri bir toplum olan Solyotlardan olduğu için sık sık savaşıır. Hidrellezi kutlamaya gider.

ÖRNEK ANILAR

Cesur. Sevdiklerine yapılan kötü muamele karşısında herkesi karşısına almaya hazırdır. Çok saygı duyduğu Boçaris gibi şehri terk etmek yerine savaşmayı tercih eder: “Senin gibi bir karındaşa ve Eftimi gibi bir hemşireye ve bilhassa Mükrim'e gibi bir meleğe ettiğim himaye, bu vahşi herifler nazarında namussuzluk ve kepezelik addolunursa ben onların bu hükümlerini namussuzluğa, kepezeliğe, kancıklığa, namertliğe vererek ihkak-ı hakkı mutlaka palaya havale ederim.”

Vatanperver. Halkı tarafından şehri terk etmesi istenen Fotos kan dökülmemesi için evini yakar ve Soli'den ayrılır: “Beni sevdiğiniz için teessüfün bu derecesinde bulunuyorsanız da rica ederim kavmimi yüzüme karşı zemetmeyin. Benim vatanperverliğim, sizin lisanınızdan bile Solyotların tahkir olunduğunu işitmek için bana tahammül vermez. İstemediğiniz ben değil miyim? Ben çekilip gideyim de Soli'nin selametini temine taahhüt olanların muvaffakiyetleri için Cenabıhakk'a duayla meşgul olayım.”

Fedakâr. Babası Lambro Çavillas tarafından Ali Paşa'ya rehin bırakılan Fotos öleceğini bildiği halde vatani için yaptığı bu fedakârlık karşısında kendisini gururlu hisseder: “Öyleyse bana hakaret etmiş olur. Fedakârlık benim için adi ölümlerden bin kat müreccah olduğunu babam bilmelidir.”